

Mother Tongue-Based Multilingual Education

Kasagarang Ngalan ug
Tinuod nga Ngalan
(Common Noun and Proper Noun)

Unang Kwartar-Ikalimang Semana

Jeanerita L. Mesiona

Emma P. Icao

S.M.I.L.E.

SUPPORT MATERIAL FOR INDEPENDENT LEARNING ENGAGEMENT

A Joint Project of the
SCHOOLS DIVISION OF DIPOLOG CITY
and the
DIPOLOG CITY GOVERNMENT

Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB_MLE) – Ikatulong Grado
Support Material for Independent Learning Engagement (SMILE)
Unang Kwartar-Ikalimang Semana– Modyul 1: Kasagarang Ngalan ug Tinuod nga Ngalan
(Common Noun and Proper Noun)
Unang Edisyon, 2020

Gilatid sa Bata kang Balaod Akta Republika 8293, Seksyon 176 nga dinhi mahimong sundogon o kopyahon ang bisan unsang ginama sa Gobyerno sa Pilipinas. Hinoon, kon nay pagtugot sa hingtungdang ahensiya o opisina diin gigama ang maong materyales og kini adunay abot o kita. Apil sa mahimong buhaton sa nasangpit nga ahensiya ang pagkolekta ug kabayaranan.

Ang mga tagsulat (estorya, seleksyon, balak, awit, hulagway, ngalan sa produkto o brand name, tatak, trademark, pasundayag sa telebisyon, pelikula ug uban pa) nga gigamit niini nga modyul, nagpakita og katungod sa pagpanag-iya .

Gipaningkamutan nga masubay ang mga tagsulat para makuha ang ilang pagtugot sa paggamit sa maong mga materyales nga gigamit niining modyul.

Naglangkob sa Paghimo sa Modyul

Manunulat:	Jeanerita L. Mesion Emma P. Icao
Editor:	Venus J Catipay Fe J. Monteroso
Magsusubli:	PSDS Rene B. Bael AD.D PSDS Jovencia N. Samante AD.D
Tigdibuho:	
Tighan-ay:	Wilvin H. Inding,rmp
Tigdumala:	Virgilio P. Batan Jr. -Schools Division Superintendent Jay S. Montealto -Asst. Schools Division Superintendent Amelinda D. Montero -Chief Education Supervisor, CID Nur N. Hussien -Chief Education Supervisor, SGOD

Gipatik sa Pilipinas sa

Department of Education – Region IX – Dipolog City Schools Division

Adres sa Opisina: Purok Farmers, Olingan, Dipolog City

Telefax: (065) 212-6986

E-mail Address: dipolog.city@deped.gov.ph

Pasiuna

Para sa magtutudlo:

Malipayong pagdawat sa asignaturang Mother Tongue- Based Multilingual Education 1 ng Support Material for Independent Learning Engagement nga usa ka Modyul para sa Pungan.

Kini nga modyul gitambayayongan sa pagdesinyo, pagbuhat og gisusi sa mga edukador gikan sa pampublikong institusyon para gabayan ka, ang magtutudlo para matabangan ka nga mapaangkon sa mga tinun-an ang gitakda sa Kurikulum sa K to12 samtang ilang mapalampos ang kinaugalingon, katilingbanon ug ekonomikanhong hagit sa pagtuon. Ang tabang - pagtuon gilauman nga magtambayayong ang tinun-an sa magiyahon og gawasnong pagkakat-on sa mga gimbuhaton subay sa ilang kahanas og oras. Tumong nga matabangan ang mga tinun-an nga maangkon ang pagbansay-bansay sa pang-21 siglong katakos samtang gitan-aw ang ilang mga panginahanglan og kahimtang.

Isip dugang sa mga materyal sa nag-unang teksto, makita ninyo sa kahon ang mga bahin sa modyul:
Isip usa ka magtutudlo, gilauman namo nga

Mga Tala para sa Magtutudlo

Sulod niinin ang mga pahimangno, pulong o pamaagi unsaon paggiya ang mga tinunan.

hatagan sa paunang kasayuran ang tinun-an kung unsaon pagamit ang modyul .Kinahanglan nga sundon og ilista ang pag uswag nila samtang pasagdan sila nga i-manage ang ilang kaugalingong pagkat-on. Isa pa gilauman gikan nimo nga labaw pang dasigon og giyahan ang tinun-an samtang gibuhar ang mga buluhaton sa sulod sa modyul.

Para sa tinun-an:

Malipayong pagdawat sa Mother Tongue-Based Multilingual Education 1 nga usa ka Support Material for Independent Learning Engagement!

Gihimo kini nga modyul aron magabayar ka sa imong pagtuon. Tumong niini nga matabangan ka sa imong pagtuon samtang wala ka sa eskwelahan. Aron mahatagn ug hustong oportunidad nga mapalambo ang mong kahanas sa pagbasa, pasulat ug pagpanubag.

Kini nga modyul adunay mga parte ug mga simbolo nga kinahanglan nimong masabtan.

Kat-oni kini

Dinhing parteha makita nimo ang angay nimong mahibaw-an sa modyul.

Sulayi kini

Makita diri kung unsa imong mga nahibaw-an sa pagtulun-an sa modyul/ kung makuha nimo ang tanan hustong tubag (100%), pwede nimong laktawan kini nga parte sa modyul.

Balikan Nato

Kini mao ang hamubong pagsulay o exercise para matabangan kang maksumpay sa bag-ong pagtulun-an sa naunang leksyon.

Diskubreha

Dinhi mabasa, makita ug ipaila-ila ang bag-ong pagtulun-an o leksyon sama sa storya, kanta, balak ug sitwasyon.

Susiha

Kini nga parte hatagan ka og hamubong paghisgot sa leksyon o pagtulun-an. Tumong niini nga matabangan ka para masabtan ang bag-ong pagtulun-an ug pagbansay-bansay.

Pagpalambo

Makita dinhi ang mga gimbuhaton para magiyahan og gawasnong pagbansay-bansay para lig-onon ang imong pagsabot sa mga leksyon. Makita nimo ang hustong mga tubag sa mga pagbansay-bansay sa “tubag sa mga pangutana” sa ulahing parte sa modyul.

Timan-i Kini

Makita dinhi ang mga pangutana o pagpuno sa mga blangko nga anaa sa mga pahayag o parapo aron masubay ang imong nakat-onan gikan sa leksyon.

Himoa Kini

Kini nagpakita og mga buluhaton nga makatabang para mabalhin ang bag-ong kahibalo o pagbansay sa tinood nga sitwasyon sa kinabuhi.

Ebalwasyon

Dinhi masukod ang ang-ang sa kahibalo nga nagkuha sa nakat-onang kompetensi.

Dugang Buluhaton

Dinhi nga parte hatagan ka og dugang buluhaton aron mapalambo ang imong kahibalo sa pagbansay gikan sa nakat-onang leksyon.

Tubag sa mga pangutana

Makita dinhi nga parte ang saktong tubag sa tanang bulahaton sa modyul.

Sa katapusan niining modyul, makita usab ang:

Gipakisayran

Listahan sa tanang gikuhaan o sumbanan sa paghimo niini nga modyul.

Ang mosunod mao ang importanteng pahinumdo alang sa maayo ug maampingon nga paggamit niini nga modyul:

1. Gamiton ang modyul nga may pag-amping. Dili butangan og bisan unsa nga marka ang tanang parte sa modyul. Mogamit og lain nga papel sa pagtubag sa mga pagsulay.
2. Ayaw kalimti ang pagtubag sa “Sulayi Kini” sa dili pa mobalhin sa laing gimbuhaton sulod sa modyul.
3. Basaha pag-ayo ang mga direksyon sa dili pa tubagon ang mga pagsulay o pagbansay-bansay.
4. Ipakita ang pagkamatitud-anon sa paghusto sa mga tubag.
5. Tapusa ang kasamtangang buluhaton ayha moadto sa sunod nga pagbansay-bansay.
6. Ibalik sa magtutudlo ang mga modyul nga nahuman og tubag sa gitakda nga higayon.

Kung ikaw maglisod sa pagtubag sa mga buluhaton sa modyul, ayaw pagdumili sa pagpangutana sa imong magtutudlo. Mahimong magpatabang ni nanay o tatay, o sa imong igsoon o ubang kauban sa balay.

Naglaom kami, pinaagi niining modyul, makasinati ka og makahuluganong pagkat-on og makakuha ka og lalom nga pangsabot kalabot niining mga kompetensi. Kaya nimo ni!

Kat-oni Kini

Kahibalo ba kamo unsa ang common noun ?

Kahibalo ba kamo unsa ang proper noun?

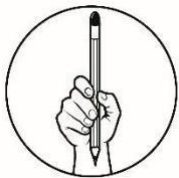
Nganong gitawag man kini ug common noun?

Nganong gitawag man kini ug proper noun?

Ang pungan nabahin kini sa duha ka klase. Adunay gitawag ug common noun ug proper noun.

Pagkahuman niining leksyon among gilauman nga inyong:

Nailhan ang common noun ug proper noun. (MT1GA-Ie-f-2.1)

Sulayi Kini

Isulat sulod sa saktong kahon kon diin nahimutang ang matag pulong.

Common noun	Proper noun

babaye

langgam

Monggol

Fe

Pilipinas

lapis

nasod

Maya

Tulun-anan 1

Kasagaran nga Ngalan ug Tinuod nga Ngalan (Common Noun and Proper Noun)

Ang mga makita nato sa atong palibot aduna kita gigamit nga pulong para sa ngalan niini.

Sa atong tun-anan karun. Maghisgot kita ug mga klase sa mga ngalan. **Ang Kasagaran nga Ngalan (Common Noun)** ug ang **Tinuod nga Ngalan (Proper Noun)**.

Kasagaran nga Ngalan (Common Noun) ang tawag kon kini mga kasagran ngalan sa tawo, butang, hayop, lugar o panghitabo. Nagsugod kini sa gamay nga letra.

Tinuod nga Ngalan (Proper Noun) ang tawag kon kini naghatag sa tinuod nga ngalan sa tawo, butang, hayop, lugar o panghitabo. Nagsugod kini sa dako nga letra.

Balikan Nato

Balikan nato ang atong nahibaloan bahin sa pungan. Lingini ang mga pungan.

naligo

yaya

Cebu

tasa

tiki

dagan

luksa

baka

Diskubreha

Ihatag ang tinuod ngalan (proper noun) sa gihatag nga kasagrang ngalan (common noun). Pilia ang inyong tubag sulod sa kahon.

Sambagon Milo Spartan Mam Lea Dakak

Common noun	Proper noun
tsinelas	
isda	
beach	
titser	

Susiha

Basaha ang anaa sa kahon mahitungod.

Samba ug hinumdumi kini arun mahimong malamposon ang paghimo sa mga tahas sa unahan.

Common noun - ang tawag kon kini mga kasagaran nga ngalan sa tawo, butang, hayop, lugar o panghitabo.

Proper noun - ang tawag kon kini naghatag sa particular nga ngalan sa tawo, butang ,hayop lugar o panghitabo ug nagsugod kini sa dako nga letra.

Mga Pananglitan:

Kasagaran nga Ngalan
Common noun

Tinuod nga Ngalan
Proper noun

gatas ----- Bear brand

presidente ----- Rodrigo R. Duterte

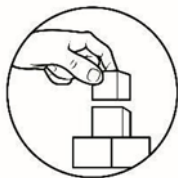
eskwelahan ----- Estaka Central School

iro ----- Bantay

1. Unsay tawag sa kasagarang ngalan sa tawo, butang, lugar, hayop?
2. Unsay tawag sa particular nga ngalan sa usa ka tawo, butang, lugar ug hayop?
3. Unsaon pagsulat ang proper noun?
4. Unsaon pod pagsulat ang common noun?
5. Ikaw, unsaon nimo pagsulat ang imong ngalan? Proper noun ba kini o common noun?

Pagpalambo

I konek ang common noun ngadto sa iyang proper noun pinaagi sa paggamit og linya.

sabon

Amigo

janitress

Maya

tindahan

Safeguard

langgam

Ate Janet

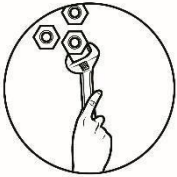

Timan-i

Common noun - ang tawag kon kini mga kasagaran nag ngalan sa tawo, butang, hayop, lugar o panghitabo.

Proper noun - ang tawag kon kini naghatag sa particular nga ngalan sa tawo, butang ,hayop lugar o panghitabo ug nagsugod kini sa dako nga letra.

Himoa Kini

Isulat sa linya ang CN kon ang pulong common noun ug PN kon proper noun.

___ 1. Lyn P. Icao

___ 2. Chippy

___ 3. sapatos

___ 4. baboy

___ 5. Dapitan City

Ebalwasyon

Lingini ang letra sa saktong proper noun sa gihatag nga common noun.

1. bulak

A. Emma B. Mangga C. Saging D. Sampaguita

2. selfon

A. Anna B. Bag C. Katre D

Samsung

3. mayor

A. Darrel T. Uy B. Kuya C. Papa D. Sir

Samarinta

4. plasa

A. Boulevard B. Covered court
C. Plasa Magsaysay D. Royal Farm

5. insekto

A. Alibangbang B. Kalabaw
C. Dragon D. Elepante

Dugang Buluhaton

Maghatag ug usa ka pananglitan sa matag common noun nga gihatag.

*sakyanan

*hayop

*alagad sa kumunidad

*simbaha

TUBAG SA MGA PANGUTANA

Dugang Bulhaton	Lain-lain ang tubag.	1. D 2. D 3. A 4. C 5. A	Tubaga kini: Hibal-i kini: Spartan Sambagon Dakak Mam Lea	1. PN 2. PN 3. CN 4. CN 5. PN	Buhata kini: Baliki kini: yaya Cebu tasa tiki baka	Kat-oni kini: sabon - Safeguard janitress - Ate Janet tindahan - Amigo langgam - Maya	Sulayi kini: common noun proper noun Fe langgam lapis nasud	Suta kini: common noun proper noun capital letter small letter lain-lain ug tubag	Pilipinas Monggol Maya

MGA GIPAKISAYRAN

LINK	DESCRIPTION
https://www.google.com/	Mga hulagway

Mga Gikasayuran

LM MTB-MLE 1, (Sinugbuanong Binisaya) pahina 26-30

Writers: Gea C. Alonso, Jennifer O. Artiaga, Carren S. Selgas, Nena V. Miñoza, Rachel T. Razon, Isidora H. Codilla, Raquel C. Solis, Jocelyn M. Conta

Illustrator: Reynaldo S. Simple, Rene M. Petancio